

Beersteeg Zaltbommel

Natuurtoets

projectnr. 260866
revisie 00
17 oktober 2013

auteur(s)

drs L.C. Smitskamp

datum vrijgave

17 oktober 2013

beschrijving revisie 01

Definitief (bouwplan gewijzigd
d.d. 27 mei 2015)

goedkeuring

W.J. Straatsma

vrijgave

M. Stabel

Colofon

Projectgroep bestaande uit:

drs L.C. (Linda) Smitskamp
ir W.J. (Wineke) Straatsma

Tekstbijdragen:

drs L.C. Smitskamp

Fotografie:

drs. L.C. Smitskamp

Datum van uitgave:

17 oktober 2013

Contactadres:

Beneluxweg 125
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Copyright © 2013

Ingenieursbureau Oranjewoud

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

blz.

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel	3
1.3	Leeswijzer	4
2	Wettelijk kader natuurbescherming	5
2.1	Algemeen.....	5
2.2	Flora- en faunawet.....	5
2.3	Ecologische hoofdstructuur.....	5
2.4	Natura 2000	5
3	Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen	7
3.1	Gebiedsbeschrijving	7
3.2	Projectvoornemen	7
3.3	Te verwachten werkzaamheden en ingrepen.....	8
4	Methodiek	9
4.1	Algemeen	9
4.2	Bureauonderzoek.....	9
4.3	Terreinbezoek	9
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	10
5	Resultaten gebiedsonderzoek.....	11
5.1	Gebiedsbeschrijving	11
5.2	Beschermde soorten	11
5.2.1	<i>Bureauonderzoek</i>	<i>11</i>
5.2.2	<i>Terreinbezoek</i>	<i>12</i>
5.3	Beschermde gebieden.....	17
5.3.1	<i>Ligging EHS en beschermde gebieden</i>	<i>17</i>
6	Toetsing natuurwetgeving.....	19
6.1	Effectbepaling beschermde gebieden	19
6.1.1	<i>Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur</i>	<i>19</i>
6.1.2	<i>Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998</i>	<i>19</i>
6.2	<i>Effecten beschermde soorten</i>	<i>19</i>
7	Conclusies en aanbevelingen	23
7.1	Conclusies soortenbescherming.....	23
7.2	Conclusies gebiedenbescherming.....	25
7.2.1	<i>EHS.....</i>	<i>25</i>
7.2.2	<i>Natura 2000.....</i>	<i>25</i>
8	Bronnen.....	27
	Bijlage 1: Wettelijk kader	29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Woonlinie is voornemens om op de locatie Beersteeg te Zaltbommel nieuwbouw te realiseren. De herontwikkeling van de locatie Beersteeg kent een lange geschiedenis. Er worden sinds 2008 al plannen ontwikkeld om samen met de gemeente tot een herontwikkeling te komen. Nadat verschillende plannen - waarvoor diverse onderzoeken zijn uitgevoerd - niet tot ontwikkeling zijn gekomen, is er nu toch overeenstemming voor de herontwikkeling van de locatie. De gemeenteraad heeft een verkaveling geaccordeerd, die uitgaat van de realisatie van 24 rijwoningen en 7 vrijstaande woningen. In 2007 is door Van der Molen Groenconsult een quickscan en nader onderzoek flora en fauna uitgevoerd in het toentertijd enigszins grotere plangebied. Aangezien deze resultaten inmiddels zijn verouderd, is onderhavige natuurtoets ter actualisatie uitgevoerd. In afbeelding 1.1 is het plangebied weergegeven.

De ontwikkeling is strijdig met het ter plaatse geldende bestemmingsplan. Vanwege de strijdigheid wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. In het kader van dit bestemmingsplan dienen diverse gebiedsonderzoeken te worden uitgevoerd. Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven.

Afbeelding 1.1: Begrenzing van het plangebied (rood omlind) ten opzichte van Zaltbommel. Bron: Google maps.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze natuurtoets is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze natuurtoets omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze natuurtoets flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het terreinbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevindt zich een bijlage, die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het gebied direct of indirect aantasten.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied Beersteeg is gelegen aan de westzijde van Zaltbommel aan de Beersteeg, een dijk die parallel loopt aan de Gamerenschedijk en de noordelijk daarvan liggende rivier de Waal. Het gebied was in gebruik voor glastuinbouw. Het oostelijk en zuidelijk deel ligt braak en is sterk verwilderd. Binnen het plangebied ligt een tweetal woonhuizen, direct aan de Beersteeg. Ten noorden van de Beersteeg ligt een nieuw aangelegde parkeerplaats en gebouwen van de hengelsport- en vogelvereniging. In afbeelding 3.1 is de ligging van het plangebied gegeven.

Afbeelding 3.1: Begrenzing plangebied. Bron: Google Maps.

3.2 Projectvoornemen

Binnen het plangebied is ruimte voor maximaal 28 nieuwe woningen, bestaande uit rijwoningen, tweekappers en (geschakelde) vrijstaande woningen.

Het uitgangspunt voor de woningbouw is dat de rijwoningen aan de Beersteeg worden gerealiseerd, links en rechts van de bestaande woningen Beersteeg 1 en 3. De vrijstaande woningen worden aan de zuidzijde, met hun achtertuinen grenzend aan het toekomstig groengebied gerealiseerd.

De voorgenomen plannen voor het plangebied zijn strijdig met het vigerende bestemmingsplan ter plaatse. Onderhavig bestemmingsplan vormt een passend juridisch-planologisch kader voor de voorgenomen ontwikkeling.

Afbeelding 3.2: Stedenbouwkundige schets Beersteeg

3.3 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

Ten behoeve van de nieuwbouw zal de watergang die centraal door het plangebied loopt, gedempt worden. Daarnaast worden de aanwezige bomen centraal in het plangebied gerooid. Ook de kas en het bijbehorende gebouwtje (noordwestelijk tegen de kas gelegen) worden geamoveerd. Het uitgangspunt is teven dat de aanwezige hengelsportvereniging (noordoosthoek) daar op den duur weg zal gaan. Het gebouwtje zal verplaatst of geamoveerd worden.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de zwaarder beschermde soorten uit de Flora- en faunawet (Tabel 2 en 3). Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van zwaarder beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Gelderland (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 14 oktober 2013 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat zwaarder beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigen-

oordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten aangeduid.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om zwaarder beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit verschillende biotopen. Een groot deel van het plangebied (ten zuiden van de Beersteeg) wordt ingenomen door een (niet in gebruik zijnde) kas. Ten oosten van deze kas bevinden zich twee woningen met bijhorende percelen met begrenzing van bomen. Aan de westzijde van de kas bevindt zich een rioolgemaal. Rondom het rioolgemaal ligt een terrein met zandhopen en ruigtekruiden. Ten zuiden van de kas en de woningpercelen ligt een sterk verruigd stuk land begroeit met bomenopslag en overige meerjarige ruigtekruiden. Rondom en in het plangebied zijn enkele watergangen aanwezig. Ten noorden van de Beersteeg ligt een nieuw aangelegde parkeerplaats met in de noordoost hoek gebouwen van de hengelsport- en vogelvereniging.

5.2 Beschermden soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan gevalideerde informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermden soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Limpens *et al.*, 2010), reptielen en amfibieën (www.RAVON) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermden soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermden (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Vogels zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Binnen de vogels keert een aantal soorten jaarlijks terug op hetzelfde nest. Deze vogels met vaste nestplaatsen zijn onderverdeeld in soorten met *jaarrond beschermden* nesten (categorie 1-4) en *niet-jaarrond beschermden* nesten (categorie 5 - waarvan inventarisatie gewenst is). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Op de site telmee.nl (2008-2013) worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermden nesten):

Vogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): gierzwaluw, huismus, roek, slechtvalk en steenuil.
Categorie 5: geen.

Zoogdieren

Zwaarder beschermd: bever, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.

Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: kamsalamander, heikikker, poelkikker en rugstreeppad.

Vlinders

Zwaarder beschermd: geen.

Libellen

Zwaarder beschermd: rivierrombout.

Vissen

Zwaarder beschermd: kleine modderkruiper en bittervoorn.

Flora

Zwaarder beschermd: veldsalie en wilde marjolein.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiedheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2.2 Terreinbezoek

Op 14 oktober 2013 is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van Oranjewoud. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied. Indien de aangetroffen biotopen hier aanleiding toe geven, wordt een nader onderzoek aanbevolen.

Het plangebied bestaat uit vier biotopen: gebouwen, bomen, ruigtevegetatie en watergangen.

Gebouwen

In het plangebied zijn enkele gebouwen aanwezig waaronder twee burgerwoningen, een kas inclusief bijgebouw, een rioolgemaal en gebouwen van de hengelsport- en vogelvereniging. Ten behoeve van de planontwikkeling wordt de kas inclusief bijgebouw geamoveerd. Het gebouw van de hengelsportvereniging zal (op den duur) tevens verplaatst of geamoveerd worden. Alleen de gebouwen die meegenomen worden in de ontwikkeling zijn onderzocht tijdens het terreinbezoek.

Het kassencomplex beslaat een groot deel van het plangebied en verkeerd in een verwaarloosde staat (door kapotte glasplaten is de kas van binnen grotendeels begroeid met ruigtevegetatie). Aan de noordwestkant bevindt zich een bijgebouw van de kas. Dit gebouw behelst een kleine (leegstaande) schuur met een zolderruimte. De dakbedekking van de schuur bestaat uit platen. Het gebouw van de hengelsportvereniging behelst één bouwlaag en heeft eveneens een dakbedekking van platen. In afbeelding 5.1 is een impressie gegeven van de relevante gebouwen in het plangebied.

Gebouwen bieden in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (waaronder vlermuizen). Uit de bureaustudie is gebleken dat de gebouwbewonende soorten huismus en gierzwaluw in de omgeving van het plangebied zijn aangetroffen (telmee.nl en waarneming.nl). Beide soorten kennen een vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" (categorie 1 t/m 4). Tijdens het terreinbezoek zijn geen aanwijzingen aangetroffen die wijzen op broedgeval van vogels binnen het plangebied. De kas en de met platen bedekte daken van de hengelsportvereniging en het bijgebouw bieden door het ontbreken van holtes, kieren en ondersteuning, geen geschikte broed-/verblijfplaats voor de huismus en de gierzwaluw. Beide soorten zijn tijdens het terreinbezoek niet gehoord of gezien in het plangebied (dit was gezien het seizoen voor de gierzwaluw ook niet mogelijk). In het bijgebouw is op enkele planken net onder het plafond een nest aangetroffen. Onduidelijk is om welke soort het gaat.

In het plangebied zijn daarnaast geen nesten of sporen (braakballen) aangetroffen van de uit de bureau-studie verwachte slechtvalk en steenuil.

Afbeelding 5.1. Impressie gebouwen (linksboven gebouw hengelsportvereniging, rechtsboven en -onder het kassencomplex en linksonder het bijgebouw van het kassencomplex) in het plangebied.

Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. In gebouwen vormen betimmeringen, kieren, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Aanwezige spouwmuurgaten en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen. In het gebouw van de hengelsportvereniging en in de kas zijn deze elementen niet aanwezig. Naast de visuele beoordeling van de gebouwen is actief gezocht naar sporen en uitwerpselen die duiden op bewoning door vleermuizen. Deze zijn hier niet aangetroffen. In het bijgebouw van de kas daarentegen, zijn op enkele locaties afgebeten (nacht)vlindervleugels aangetroffen (afbeelding 5.2). Deze sporen zijn kenmerkend voor gewone grootoorvleermuizen. De zolder van het bijgebouw biedt tevens een mogelijk geschikte verblijfplaats voor vleermuizen.

Afbeelding 5.3 Sporen van vleermuizen in het bijgebouw van het kassencomplex in het plangebied.

De kas vormt door het verwaarloosbare karakter een geschikt (land)biotoop (winterbiotoop) voor de rugstreeppad. De luchtvochtigheid is er relatief hoger en de temperatuur is relatief warmer. Er zijn elementen aanwezig waaronder de soort kan schuilen zoals glasplaten en zogenoemde 'rommelhoekjes'.

Bomen

In het plangebied komen verspreid over het terrein bomen voor. Rondom het gebouw van de hengel-sportvereniging staan enkele essen. De ondergroei bestaat voornamelijk uit lage vegetatie zoals klimop en lage braam. Rond het rioolgemaal en langs het pad (wat van noord naar zuid loopt) en de watergang direct ten westen van het kassencomplex, komen hoge bomen voor welke voornamelijk bestaan uit essen. De percelen van de woningen (ten oosten van het kassencomplex) worden begrensd door bomen en dicht struikgewas. Het terrein ten zuiden van de woningen en het kassencomplex was tijdens het terreinbezoek sterk verruigd. Naast de ruigtevegetatie stond er veel boomopslag van voornamelijk berk. Sommige delen van dit verruigde terrein waren tijdens het terreinbezoek ontoegankelijk (afbeelding 5.3). Hierdoor konden niet alle bomen bezichtigd worden. Het betrof met name de bomen rondom en ten westen van het waterbassin (in het zuidwesten van het plangebied).

Afbeelding 5.4 Impressie bomen in het plangebied, met rechtsonder een impressie van het ontoegankelijke deel.

De hoge bomen bieden een geschikt leef- en voortplantingsgebied voor o.a. vogels zoals kraai, ekster, duiven en zoogdieren (vleermuizen). In de te bezichtigen bomen zijn, op één na, geen holen en/of spleten aangetroffen van boombewonende vleermuizen. In één boom is een holte aangetroffen die potentieel geschikt kan zijn voor boombewonende vleermuizen (afbeelding 5.4). Van de overige (mogelijk oudere) bomen die niet bezichtigd konden worden, kan de geschiktheid voor vleermuizen niet worden uitgesloten. In de bomen zijn geen nesten aangetroffen van vogelsoorten die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" (zoals van de uit de bureaustudie verwachte roek).

Ruigtevegetatie

Verspreid over het plangebied komt ruigtevegetatie voor, zowel rondom het rioolgemaal op het als ten zuiden en ten westen van het kassencomplex. Met name op deze laatstgenoemde locaties is de vegetatie sterk verruigd. De vegetatie op het ruderaal terrein wordt op de (dicht)begroeide plekken gedomi-

neerd door onder andere braam, kleine berenklauw, brandnetel, kleeftkruid, smalle weegbree en distel. De vegetatie ten zuiden en westen van het kassencomplex wordt gedomineerd door verschillende soorten hoge struiken en ruigtevegetatie zoals guldenroede, braam, brandnetels en riet. Ook komt er tussen de ruigtevegetatie boomopslag voor van zwarte els, eik en berk. In afbeelding 5.5 is een impressie gegeven van de ruigtevegetatie in het plangebied.

Figuur 5.5 Impressie ruigtevegetatie in het plangebied.

De vegetatie in het gebied is gezien de voedselrijkdom floristisch weinig interessant. Beschermde plantensoorten zijn niet aantreffen en worden op basis van de aangetroffen biotoop ook niet verwacht.

De hoge ruigte/struikvegetatie in het plangebied kan een geschikt leef- en broedgebied bieden voor o.a. vogels zoals de merel, groenling, kool- en pimpelmees. De lagere vegetatie en de ondergroei in het plangebied vormen een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals de bosmuis, rosse woelmuis, (gewone) bosspitsmuis en huisspitsmuis (o.a. www.zoogdieratlas.nl). Daarnaast kunnen de egel en (incidenteel) de wezel en/of hermelijn in dit biotoop aanwezig zijn. Uit de bureaustudie is gebleken dat de bever voorkomt in de leefomgeving van het plangebied. Het plangebied voldoet echter niet aan de eisen die de bever stelt aan zijn omgeving. De soort komt naar verwachting voor in de uiterwaarden van de Waal (ten noorden van het plangebied).

Ten westen van (en buiten) het plangebied ligt een open gebied bestaande uit agrarische percelen en het natuurreserveaat Kloosterwiel. Doordat het plangebied in verruigde staat verkeerd en langs de westgrens van het plangebied hoog opgaande vegetatie aanwezig is, kan dit dienen als foerageergebied en/of als vliegroute (met name langs het pad bij het rioolgemaal) voor vleermuizen. Zwaar beschermde zoogdieren, anders dan vleermuizen en de bever, zijn niet bekend uit de omgeving van het plangebied.

De vegetatie in het plangebied is een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. Uit de bureaustudie is gebleken dat de kamsalamander, heikikker, poelkikker en rugstreppad voorkomen in de directe omgeving van het plangebied (telmee.nl). Het ongestoorde ruige biotoop in het plangebied kan als een potentieel geschikt landbiotoop voor de soorten dienen. Belangrijk bij het landbiotoop van de kamsalamander is de aanwezigheid van voldoende dekking door kruiden en struiken (Spikmans, 2007). De rugstreppad is een typische pioniersoort die voorkomt in onder andere door mens gecreëerde dynamische milieus zoals bouwterreinen. Met name makkelijke vergraafbare terreinen zoals het ruderaal gebied rondom het rioolgemaal (afbeelding 5.4, rechtsboven), kan als potentieel geschikt (land)biotoop dienen voor de soort. De soort kan hier en in de rest van het plangebied (de kas) tevens schuilen onder elementen als stenen en takkenhopen. De poelkikker is op het land (in de winter) te vinden in de grond (ingegraven), in muizenholletjes, onder stronken, in dammetjes waar puin aanwezig is, en dergelijke. Deze elementen zijn aanwezig in het plangebied. Ook de heikikker vindt in het plangebied een geschikt landbiotoop; de soort houdt zich dan op in hoge, dichte vegetaties en bosjes.

Uit de bureaustudie is gebleken dat de rivierrombout in de omgeving van het plangebied voorkomt. Het biotoop van de soort kenmerkt zich door rivieren en grote beken, vooral plaatsen waar zand of slib is af-

gezet. Het plangebied voldoet niet aan deze eisen en de soort wordt derhalve niet verwacht in het plangebied. De soort komt wel voor langs de uiterwaarden van de Waal (waarneming.nl).

Watergangen

In het plangebied komen verschillende watergangen voor. Zo wordt het gebied aan de noordzijde van de kas en de woningen (dat wil zeggen aan de zuidkant van de Beersteeg) begrensd door een watergang. Ook aan de oostkant loopt een watergang; deze watergang staat in verbinding met de watergang die dwars door het plangebied loopt. Tussen het rioolgemaal en het kassencomplex loopt een watergang richting het zuiden. Deze watergang vertakt halverwege in het plangebied richting het westen. Alle watergangen waren tijdens het terreinbezoek waterhoudend. Hierbij moet opgemerkt worden dat de dag voor het terreinbezoek uitzonderlijk veel regenval had plaatsgevonden, wat kan betekenen dat de watergangen niet jaarrond waterhoudend zijn. De watergang ten oosten van het plangebied en de watergang die door het plangebied loopt is (met uitzondering van het gedeelte in het bosgebied in de zuidoosthoek) erg verland. In afbeelding 5.6 is een impressie weergegeven van de watergangen in het plangebied.

Figuur 5.6 Impressie watergangen in het plangebied. Boven, delen van de watergangen ten oosten van het rioolgemaal; onder, de watergang die dwars door het plangebied loopt.

Uit de bureaustudie is gebleken dat de bittervoorn en kleine modderkruiper in de omgeving voorkomen. In de watergang die gedempt zal worden en in de watergang die hiermee in verbinding staat, is actief gevist met een schepnet. Tijdens de bemonstering zijn geen vissen aangetroffen. Gezien de staat waarin de watergangen verkeren zijn de zwaarder beschermde vissoorten niet te verwachten. De watergangen zijn ondiep, bevatten veel organisch afval (blad en takken), zijn plaatselijk erg verland en bevatten geen modderig en/of slibbig bodemsubstraat. Daarnaast zijn de watergangen mogelijk niet jaarrond waterhoudend.

Deze watergang(en) kunnen een geschikt (voortplantings)biotoop vormen voor algemene soorten als de bruine kikker en de gewone pad. De watergangen kunnen in het voorjaar tevens dienen als voortplantingsplaats voor de in de bureaustudie verwachte zwaarder beschermde amfibiesoorten (kamsalamander, heikikker, poelkikker en rugstreeppad). Gezien het ondiepe karakter, de afwezigheid van vis, het onverstoorde karakter van de omgeving en gezien de verbinding van het plangebied met het naastgelegen natuurreservaat Kloosterwiel, zijn de zwaarder beschermde soorten niet uit te sluiten van het plan-

gebied. Alle uit de bureaustudie verwachte (amfibie)soorten zijn tijdens het terreinbezoek niet waargenomen. Dit was ook zeer onwaarschijnlijk aangezien het terreinbezoek in oktober is uitgevoerd en de soorten vanaf deze periode in winterrust gaan.

5.3 Beschermde gebieden

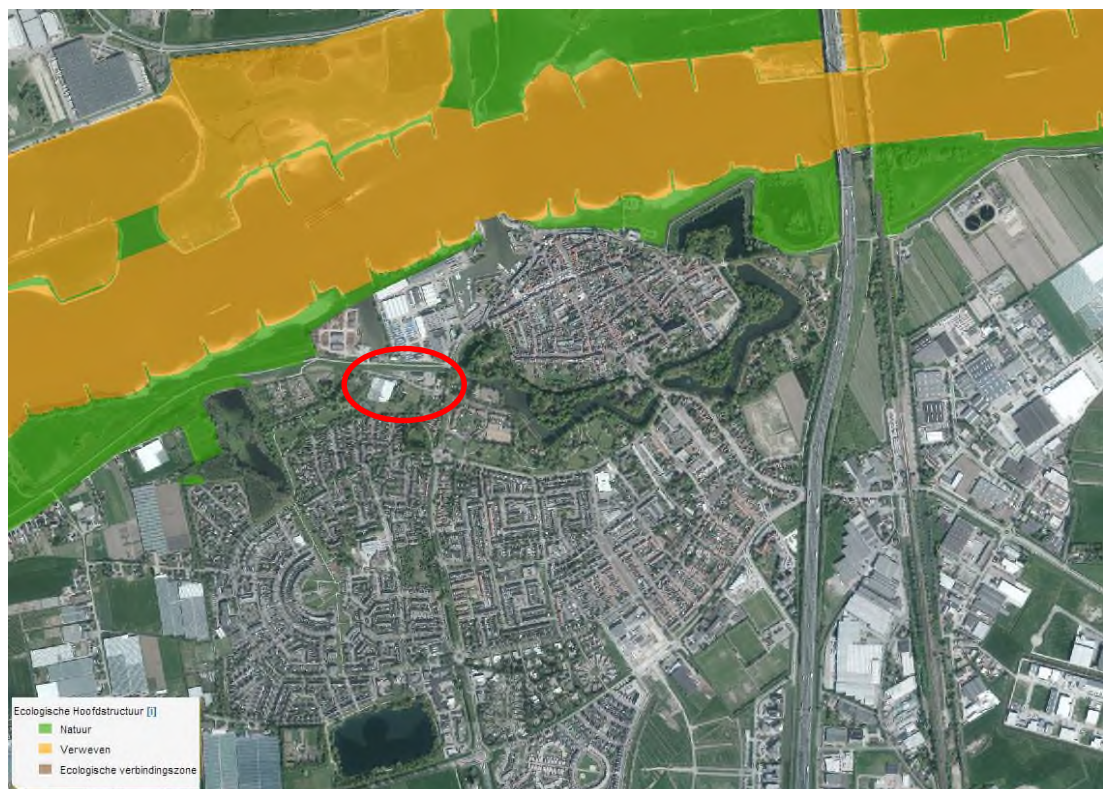
5.3.1 Ligging EHS en beschermde gebieden

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het plangebied maakt geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Ten noorden van het plangebied ligt, op circa 400 meter afstand, een groot EHS-gebied (Waal en uiterwaarden) en is in het Natuurbeheerplan van Gelderland (2013) grotendeels aangewezen als het beheertype 'Rivier' (de Waal) en 'Kruiden- en faunarijk grasland'. In afbeelding 5.7 is de ligging van het EHS-gebied ten opzichte van het plangebied weergegeven.

Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ('Uiterwaarden Waal') ligt op circa 860 meter afstand van het plangebied.

Afbeelding 5.7 Ligging plangebied (rood omlijnd) t.o.v. de EHS (bron: website provincie Gelderland).

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effectbepaling beschermde gebieden

6.1.1 *Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur*

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. In de omgeving van het plangebied ligt een groot EHS-gebied. Ook significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van het project kunnen worden uitgesloten. De ontwikkeling in het plangebied heeft een zeer beperkt effect op de directe omgeving van het plangebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor EHS geen belemmeringen.

6.1.2 *Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998*

Uit de bureaustudie blijkt dat binnen 3 kilometer van het plangebied een Natura 2000-gebied ligt. De projectontwikkeling zal niet zorgen voor een wezenlijke toename in stikstofdepositie op het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ('Uiterwaarden Waal'). Immers, het project zelf betreft geen grote stikstofemissie en zou hooguit via verkeersaantrekkende werking kunnen leiden tot een depositietoename. Echter, de omvang van het project is zeer beperkt en het betreffende woon- werkverkeer zal gespreid plaatsvinden over de diverse wegen in de omgeving. Het plangebied zal ontsloten worden richting de reeds bestaande Beersteeg welke aansluiting vindt op een aantal andere wegen. Er is geen sprake van een (extra) geconcentreerde verkeersstroom direct langs het Natura 2000-gebied. Effecten als gevolg van stikstofdepositie kunnen daarom worden uitgesloten.

Vanwege de aard en omvang van de ontwikkeling wordt geen negatief effect op het Natura 2000-gebied verwacht. De ruimtelijke ontwikkeling heeft een beperkte invloed (bijv. in de vorm van geluidsverstoring) en mogelijk enkel op de directe omgeving van het plangebied. De effecten volgens de Effectenindicator op de website van het Ministerie van EZ worden niet verwacht op het Natura 2000 gebied. Wegens het ontbreken van negatieve effecten is vergunningplicht vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 niet aan de orde zijn.

6.2 *Effecten beschermde soorten*

Effecten per soortgroep van Tabel 2- en Tabel 3-soorten en vogels:

Broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Zo wordt bij het onderhavige project aangeraden om de bomen en hoge (dichte) struiken, buiten het broedseizoen te rooien.

Jaarrond beschermde nesten

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd is en waarbij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten van de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten". Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen, nesten of braakballen aangetroffen van categorie 1-4-vogelsoorten. Hierbij moet opgemerkt worden dat niet alle bomen, vanwege ontoegankelijkheid, bekeken konden worden (zie kopje reptielen en amfibieën). Mogelijk is de toegang beter buiten het groeiseizoen.

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Alle vogelnesten (ook die van categorie 5-vogelsoorten die geen jaarrond bescherming genieten) zijn beschermd tijdens het broedseizoen (globaal half maart tot juli).

De gunstige staat van instandhouding van de aanwezige broedvogels komt niet in gevaar als gevolg van de ruimtelijke inrichting. Als voorwaarde geldt dat de vegetatie buiten het broedseizoen wordt gerooid.

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het amoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuur, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen. In het voorliggende plangebied is een gebouw (bijgebouw bij het kassencomplex) aanwezig met daarin ruimtes en overige elementen die geschikt zijn voor vleermuizen. In het gebouw zijn sporen aangetroffen van vleermuizen (afgeknaagde vlindervleugels). Het plangebied (het gebouw en/of de bomen) kan de functie hebben van verblijf- en/of foerageergebied en/of als vliegroute. Wanneer sprake is van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageerplaatsen zijn maatregelen noodzakelijk.

Door de sloop en het rooien van de vegetatie is mogelijk sprake van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Om die reden is nader onderzoek naar het gebruik en functie van het plangebied noodzakelijk.

Overige zoogdieren

Er zijn geen zwaarder beschermde zoogdieren aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat voor deze soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar vleermuizen om het gebruik en functie van het plangebied voor de soort(en) inzichtelijk te maken.

Reptielen en amfibieën

Het plangebied vormt een potentieel geschikt voortplantings- en landbiotoop voor zwaar beschermde amfibiesoorten. Door het rooien van de vegetatie en het verwijderen van voor de soorten geschikte overwinterings- en landbiotoopplaatsen (zoals stenen- en takkenhopen) is er mogelijk sprake van het verstoren en het aantasten van het landbiotoop van de soorten. Ditzelfde geldt voor het kassencomplex voor de rugstreeppad; dit biedt een geschikt biotoop voor de soort. De soorten kunnen daarnaast potentieel voorkomen in de watergangen in het gebied (alsook in de te dempen watergang). Wanneer deze watergang wordt gedempt ten behoeve van de ruimtelijke ontwikkeling, is er mogelijk sprake van aantasting van voortplantingsbiotoop van de zwaarder beschermde soorten. Op geen enkel moment, ook niet tijdelijk, mag een achteruitgang van de functionaliteit van een voortplantingsplaats en/of van een vaste rust- en verblijfplaats van deze soorten optreden.

De zwaar beschermde soorten (kamsalamander, heikikker, poelkikker en rugstreeppad) staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Om inzichtelijk te krijgen of het plangebied gebruikt wordt door en welke functie het plangebied heeft voor deze soorten, is nader onderzoek noodzakelijk.

Tijdens dit nader onderzoek (vroeg in het voorjaar) of buiten het groeiseizoen kan bekeken worden of het ontoegankelijke deel (zuidwesthoek) in deze periode wel te benaderen is voor onderzoek.

Daarnaast dient ook het kassencomplex na het onderzoek naar de aanwezigheid van de rugstreeppad in het plangebied, worden uitgevoerd. Indien dit niet mogelijk is dient tijdens de sloop ecologische bege-

leiding plaats te vinden. Wanneer de soort wordt aangetroffen dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat een ontheffingsaanvraagprocedure is doorlopen en een bijhorend mitigatie/compensatieplan is opgesteld.

Er zijn geen reptielsoorten aangetroffen in het plangebied en worden op basis van het bureauonderzoek ook niet verwacht. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar zwaar beschermde amfibieën om het gebruik en functie van het plangebied voor deze soorten inzichtelijk te maken. Om eventuele verstoring te voorkomen dient het kassencomplex buiten de winterrust van de rugstreeppad gesloopt te worden.

Vissen

Binnen de begrenzing van het plangebied, zijn geen zwaarder beschermde vissoorten aangetroffen en worden ook niet verwacht. Effecten hierop zijn dan ook uitgesloten.

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor de beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Rondom en in het zuiden van de kavels van de bebouwing aan de Beersteeg (huisnummers 1 en 3) en rondom het rioolgemaal staan enkele, relatief, oude bomen. Oude bomen zijn waardevol voor de natuur en de biodiversiteit. Daarnaast verhoogt het de esthetische waarde van de omgeving. Geadviseerd wordt om deze oude bomen, indien mogelijk, mee te nemen bij de landschappelijke inpassing van de ontwikkeling.

Vlinders

Er zijn geen beschermde vlindersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor de beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Libellen

Er zijn geen beschermde libelsoorten aangetroffen in het plangebied en worden ook niet verwacht. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies soortenbescherming

Tabel 2 en 3-soorten en vogels

Kort samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat ter hoogte van het plangebied beschermde Tabel 2- en 3-soorten in het kader van de flora- en faunawet zijn aangetroffen en/of worden verwacht die de voorgenomen nieuwbouwontwikkeling kunnen beïnvloeden.

Door het sterk verruigde karakter van delen van het plangebied, konden deze delen niet bereikt worden voor flora- en faunaonderzoek. Geadviseerd wordt om deze delen nader te laten onderzoeken wanneer toegang mogelijk is (bijvoorbeeld buiten het groeiseizoen).

Zwaar beschermde soorten

Zwaarder beschermde vleermuizen worden verwacht in het plangebied, met name in het bijgebouw van het kassencomplex. Naast vleermuizen, zijn ook zwaarder beschermde amfibieën (kamsalamander, heikikker, poelkikker en rugstreeppad) niet uit te sluiten van het plangebied. Het is noodzakelijk om een nader onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van deze soorten om het effect van aantasting of verstoring te kunnen inschatten. Tijdens dit onderzoek (en/of buiten het groeiseizoen) kan aandacht geschonken worden aan de ontoegankelijke bomen in de zuidwesthoek van het plangebied.

Daarnaast dient, bij voorkeur, ook het kassencomplex na het afronden van het onderzoek naar de aanwezigheid van de rugstreeppad, worden uitgevoerd. Indien dit niet mogelijk is dient tijdens de sloop ecologische begeleiding plaats te vinden. Wanneer de soort wordt aangetroffen dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat een ontheffingsaanvraagprocedure is doorlopen en een bijhorend mitigatie/compensatieplan is opgesteld.

Zie tabel 7.1 voor een overzicht van het mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Broedvogels

Voor de voorgenomen werkzaamheden waarbij hoogopgaande vegetatie gerooid wordt, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli). In deze periode kunnen broedvogels aanwezig zijn in het plangebied; dit wordt aannemelijk geacht gezien de hoeveelheid aanwezige (hoogopgaande) vegetatie in het gebied.

Geadviseerd wordt om rooiwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Zo dient deze opgaande vegetatie voorafgaand aan het broedseizoen te worden gerooid. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels hier tot broeden komen en zijn er geen belemmeringen vanuit de Flora- en Faunawet. Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient vooraf aan de werkzaamheden de te rooien vegetatie in het plangebied gecheckt te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat er sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden.

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde indien ten minste één van de volgende maatregelen genomen te worden:

- 1) De werkzaamheden aan de hoogopgaande vegetatie wordt buiten het broedseizoen uitgevoerd (voorkeursmaatregel).
- 2) Het plangebied wordt kort voor aanvang van de werkzaamheden door een erkende ecooloog gecontroleerd op actuele broedgevallen; bij gebleken aanwezigheid van broedende vogels moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot na het broedseizoen.

Nader onderzoek

In onderstaande tabel worden de soorten aangegeven die in het plangebied worden verwacht en/of die niet uit te sluiten zijn en waar nader onderzoek naar uitgevoerd moet worden. Vervolgens wordt de methode van het nader onderzoek kort uiteengezet.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soortgroep/ soort	Ingreep verstarend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden/ opmerkingen
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Onderzoek naar belang gebouw (en vegetatie) als verblijfplaats en vegetatie als foerageergebied en/of vlieg-route
Kamsalamander	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Onderzoek naar functie plangebied -oostelijke watergangen - als (voortplantings)biotoop
Heikikker	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Onderzoek naar functie plangebied -oostelijke watergangen - als (voortplantings)biotoop
Poelkikker	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Onderzoek naar functie plangebied -oostelijke watergangen - als (voortplantings)biotoop
Rugstreeppad	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Onderzoek naar functie plangebied -oostelijke watergangen - als (voortplantings)biotoop
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een vleermuisonderzoek verspreid over het seizoen uit te voeren (mei - oktober) conform het meest recente vleermuisprotocol.

Om vast te stellen in welke mate en op welke wijze de kamsalamander, heikikker, poelkikker en rugstreeppad gebruik maken van het plangebied, dient een nader onderzoek plaats te vinden naar het voorkomen van de soorten in de te dempen en hiermee in verbinding staande watergangen. Het nader onderzoek naar de amfibieën zal moeten worden uitgevoerd in de actieve periode van de soorten. Het nader onderzoek naar de kamsalamander zal bestaan uit het onderzoeken van de aanwezigheid van de soort gedurende het voortplantingsseizoen (april t/m mei) en de periode dat er larven aanwezig kunnen zijn (juni). De bemonstering zal plaats vinden middels een schepnet. De beste methode om heikikkers te inventariseren is vroeg in het voorjaar, tijdens de voortplanting. Met name 's nachts in februari/maart kan gezocht worden naar roepende exemplaren; overdag kan onderzoek plaatsvinden naar eiklompjes. In de maanden april en mei kan naar larven gezocht worden (DR, 2012). De beste methode om poelkikkers te inventariseren is op basis van kooractiviteit bij het voortplantingswater. De meest geschikte maanden hiervoor zijn mei en juni. Vooral 's avonds, als het niet te koud is, vindt in die maanden kooractiviteit plaats. Voor het aantreffen van adulten is een inventarisatie in de maanden half april tot en met september mogelijk (DR, 2012). De rugstreeppad kan worden aangetroffen door driemaal te inventariseren verspreid over het seizoen op "goede" avonden (april, mei, midden juli) waarbij geluisterd wordt naar kooractiviteit (DR, 2011).

Als eenmaal aanwezigheid van beide soorten is aangetoond hoeven geen vervolgrondes plaats te vinden. In de soortenstandaard van beide soorten staan de inventarisatiemethodes uitgebreid uiteengezet.

7.2 Conclusies gebiedenbescherming

7.2.1 EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. Binnen het plangebied is geen EHS-gebied aanwezig. Derhalve heeft de ruimtelijke ontwikkeling hier geen negatief effect op. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (EHS).

7.2.2 Natura 2000

De planontwikkeling leidt niet tot negatieve effecten op instandhoudingsdoelen in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Vanwege de geringe omvang van de ontwikkeling kunnen effecten op het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal' worden uitgesloten.

8 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dienst Regelingen, 2012. Soortenstandaard poelkikker *Rana lessonae*.

Dienst Regelingen, 2011. Soortenstandaard rugstreeppad *Bufo calamita*.

Dienst Regelingen, 2011. Soortenstandaard heikikker *Rana arvalis*

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Molen van der, Groensconsult 2007. Quickscan Flora en fauna Woningbouw Beersteeg te Zaltbommel. Lobith, februari 2007.

Molen van der, Groensconsult 2007. Nader onderzoek Flora en fauna Woningbouw Beersteeg te Zaltbommel. Lobith, september 2007.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Spikmans, F., J. Janse & R. Zollinger, 2007. Actieplan kamsalamander. Behoud en verbetering van leefgebied in ZW-Salland. Stichting RAVON, Nijmegen.

Internet:

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.telme.nl

www.zoogdierverseniging.nl

www.naturalis.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;

- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

